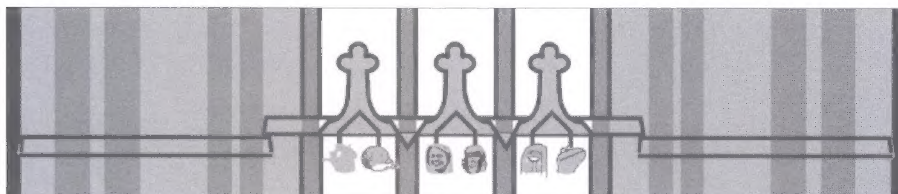
BOUTERBODE

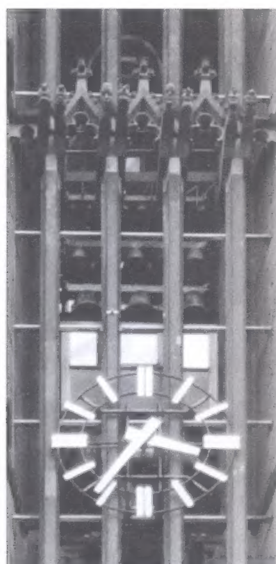

Nr. 44 ~ een uitgave van het Paulus Archief ~ **februari 2011**

PAULUS OP DE TOREN

RESTAURATIE EUSEBIUSKERK ARNHEM

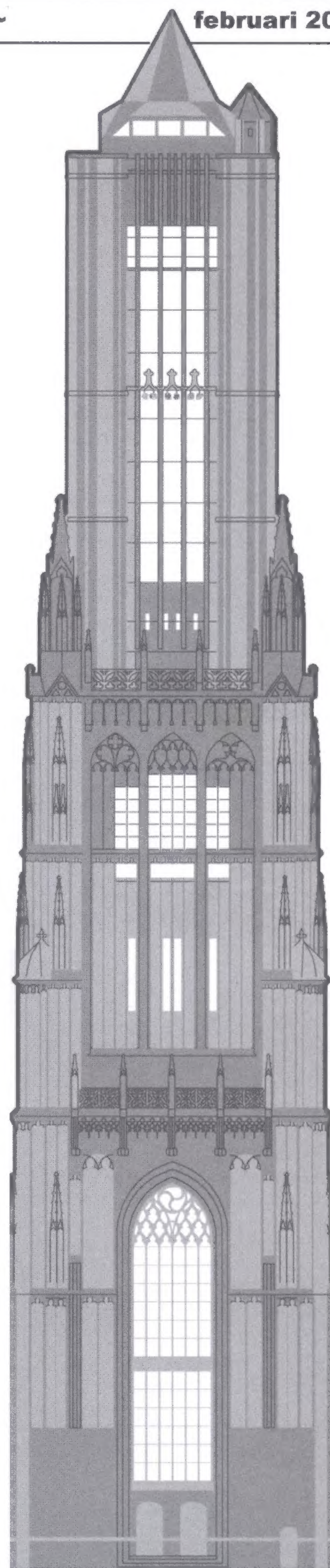
● *Boven de klok hangen de acht beelden van de zeven dwergen en die van dominee Foeken.*
Op het doek waarmee de kerk wordt ingepakt (rechts) is bovenin de beeltenis van Paulus de boskabouter aangebracht, tussen die van Havank, burgemeester Krikke, Eric de Noorman, Céline (uit Meccano) en Kikker.

In de vorige Bouterbode vroegen we u uit te kijken naar Paulus-op-de-toren. We doelden daarbij op de meer dan negentig meter hoge toren van de Eusebiuskerk in Arnhem. Aan deze enorme kruisbasiliek werd ooit (vanaf het jaar 1450) een eeuw lang gebouwd.

De verwoesting nam aanmerkelijk minder tijd in beslag. In september 1944, tijdens de Slag om Arnhem, brandde de oude kerk volledig uit en stortte de toren in. Na de oorlog begon men aan een restauratie die twintig jaar duurde. Daarbij werd de kerk op moderne wijze herbouwd: de binnenkant van het gebouw is van beton, waarop bij wijze van decoratie natuursteen werd geplakt.
Na een aantal jaren bleek de restauratie echter niet goed te zijn uitgevoerd. De toegepaste steensoort was te zacht en regelmatig vielen er brokstukken naar beneden. Een nieuwe, ingrijpende verbouwing werd dan ook noodzakelijk geacht.
Een jaar of drie geleden besloot men om alle natuursteen aan de buitenkant van de kerk – zo'n 2000 m^3 – te gaan vervangen. Een klus die zeker tien jaar gaat duren en die daarmee de grootste is die Nederland ooit gekend heeft. Alleen al de steigerbouw zal zo'n 2,5 miljoen euro gaan opslurpen!

Tijdens de eerste grote renovatie, meteen na de oorlog, werd de toren compleet herbouwd. Architect Theo Verlaan ontwierp daartoe een nieuw bovendeel, dat in 1964 werd voltooid.
Bijzonder aan deze toren zijn ondermeer de acht balken, die op zo'n zeventig meter hoogte boven de wijzerplaten uitsteken en waarop Henk Vreeling als versiering de zeven dwergen van Walt Disney heeft uitgehakt. De Arnhemse dominee Foeken protesteerde destijds heftig, waarop de beeldhouwer diens beeltenis op de achtste balk plaatste.

(Zie verder pag. 2)

PAULUS EN HET DRAAKJE

RESERVEER DE SPECIALE EDITIE

De speciale editie van het boek **Paulus en het draakje**, dat tijdens de Stripdagen te Gorinchem op 12 & 13 maart wordt gepresenteerd, krijgt een niet eerder gebruikte omslagillustratie en bevat tevens een andere bijlage dan de gewone editie. Ook deze gewone editie, deel 4 in de reeks Gouden Klassiekers, is op deze beurs verkrijgbaar.
Geïnteresseerden kunnen nu reeds een exemplaar van de speciale editie reserveren via *www.demeulder.nl* onder de knop *Laatste Nieuws*.
De prijs van het boek wordt € 17,50 en als u niet in staat bent om de Stripdagen te bezoeken, bestaat de mogelijkheid het toe te laten zenden .

PAULUS STAAT ER WEER WARMPJES BIJ

Het beeldje van Paulus in het Arnhemse Gravinnebos mag zich nog steeds in een warme belangstelling verheugen. Niet alleen ontvangt het Paulus Archief zo nu en dan verslagen en foto's van geïnteresseerden die het beeld hebben opgezocht, ook de buurt bekommert zich echt om de boskabouter.
Nu de dagen kort zijn en de temperatuur zo af en toe flink onder het vriespunt glijdt, zorgt de directe omgeving er voor dat het mannetje niet versteent. Na de Klaasdagen, waarop we Paulus steevast met een mijter getooid zien, kreeg hij van buurtbewonders al snel een warme trui plus petje uitgereikt, waarmee hij de kou goed kon doorstaan!
Hartelijk dank, buurtbewoners!

BEELDEN OP DOEK

(Vervolg van pag. 1)
Om de werkzaamheden te vergemakkelijken en om het aanzicht van de kerk de komende tien jaar te verfraaien, ontwierp het bureau Diep Arnhem een gigantisch steigerdoek, waarvan de eerste delen rond de jaarwisseling op de kerk werden aangebracht. In het verlengde van de beeltenissen van de zeven dwergen bracht ontwerper Marcel ter Brake op eigen initiatief een eregalerij van Nederlandse en Arnhemse kunstenaars op het doek aan. Sindsdien kijken onder andere Paulus de boskabouter, Eric de Noorman, maar ook burgemeester Pauline Krikke (die zich persoonlijk sterk maakte voor het doek) van duizelingwekkende hoogte op de stad neer.

BOUTERBODE 44 - redactie: Maarten J. de Meulder - postadres: Dobbenwal 47, 9407 AD Assen - mailadres: bouterbode@paulusarchief.nl - drukwerk: De Marge, Groningen - abonnement: € 7,00 voor bode 41 t/m 45 op Ingbank 3945495 tnv Uitg. De Meulder te Assen - of via aankoop in de webwinkel van de uitgeverijwebsite www.demeulder.nl - verantwoording Paulus-illustraties: © erven Jean Dulieu - tijdschriftcode ISSN 1388-2465.

Brieven aan het Paulus Archief of de Bouterbode worden altijd gewaardeerd. De meest leuke, interessante en ontwapende plaatsen we in Post voor Paulus. Blijf schrijven!

AAN GORT

Ik heb wat te vragen.
Ik kwam zojuist boven en toen ontdekte ik dat Rakker, ons hondje, de boekenlegger van Uitgeverij De Meulder – Best in boskabouters *helemaal aan gort had gebeten en ik was er zo zuinig op. Heb je misschien nog ergens een reserve-exemplaar en zou ik die dan nog van je kunnen krijgen. Ik wil hem graag weer hebben want ik was er altijd zo zuinig op. Jammer maar misschien?*

Nel Brouwer
Baarn

WAT IS ER AAN DE TAND?

Waarom een groot raadsel, dat tandenareaal van Eucalypta in Bouterbode 41?
Bij haar is toch alles mogelijk?
Anders zou het geen heks zijn.
Ik bedoel als ze slechts 1 tand nodig heeft voor haar snode activiteit zit er maar 1 in haar muil, heeft ze daarentegen aan meer molaren behoefte dan tovert zij net zolang door tot het benodigde aantal tevoorschijn komt. Zo eenvoudig is dat. Een zeer besparende manier van werken. Kunnen we tegenwoordig nog een voorbeeld aan nemen.
Bovendien moeten we dit soort raadsels niet willen oplossen want elke oplossing doet de strip een beetje meer afbrokkelen en dat moeten we tot elke prijs voorkomen.

Jan Henry
Voorhout

UIT DE LUCHT KOMEN VALLEN?

Ik wil u complimenteren voor de wijze waarop u ***Paulus en Wawwa*** *afgelopen jaar nieuw leven heeft ingebracht.*
Vol verwachting keek ik uit naar de gekleurde pagina's, die ik me zo goed uit mijn jeugd herinner. Groot was dan ook de verrassing dat het boek was uitgebreid met vier extra pagina's in kleur!
Overweldigend!
Maar kunt u mij vertellen waar al die pagina's vandaan komen? Had uw Paulus Archief die in uw bezit, of zijn ze plotseling ergens opgedoken? Ik neem toch niet aan dat ze zomaar uit de lucht zijn komen vallen.

Anneke Vervelde
Doetinchem

Nawoord:
In 1963 verscheen in Duitsland het boek **Paulus, der Waldwichtel und Wawa, der kleine Elefant** (Engelbert Verlag), waarin acht gekleurde platen werden opgenomen. Een jaar later nam de Nederlandse uitgever vier van die acht platen over in zijn Wawwa-editie. Door de resterende vier platen in de nieuwe Wawwa-uitgave (deel 4 van de reeks Gouden Klassiekers) te plaatsen, hebben we het boek nu compleet gemaakt.

NA 35 JAAR ONTDEKT

Uw Jean Dulieu-kerstkaart begint een mooie traditie te worden. Ook dit keer was het weer een heel bijzondere prent, waarop hij samen met z'n vriend Douwe Dabbert stond afgebeeld. Een verdiende ode aan twee geweldige kunstenaars!
Wat me opviel was dat de onlangs overleden tekenaar Piet Wijn hier toch een klein foutje heeft gemaakt. Bekijk de gesp van Douwes riem en constateer dat hij moet oppassen dat hem de broek niet afzakt...
Worden dit soort fouten wel vaker in strips gemaakt, of is het eenmalig geweest?

O. Beer
Colmschate

Nawoord:
Gefeliciteerd, u was de eerste – en bent tot nu toe de enige – die dit is opgevallen! En dat voor een prent die al in 1976 werd gemaakt! Hoewel Piet Wijn nauwgezet te werk ging als het om details ging, had hij met de broekriem van Douwe Dabbert altijd ruzie. Meer daarover op pagina 3 van deze bode.

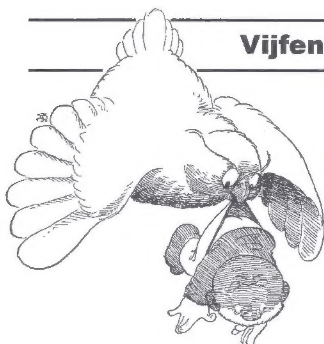
HERR PROFESSOR PUNKT

Zag gisteren op tv een stukje uit: ***Die Geschichte vom Brandner Kaspar.***
Daarin een mobiel die me erg aan een maaksel van professor Punt deed denken. Bijgevoegd een plaatje.

R. de Bruyne
Halfweg

Alle brievenschrijvers kregen weer een Paulus-boekenlegger toegestuurd.

BETER TEN HALVE GEKEERD, DAN DE BROEK VERLOREN

EEN KLEIN FOUTJE MET LASTIGE GEVOLGEN

De tekening van Douwe Dabbert en Paulus de boskabouter, die we eind 2010 voor onze kerstkaart gebruikten, is daarvoor al menigmaal in de Bouterbode ter sprake gekomen. Het is een bijzondere plaat, omdat hij in 1976 door twee illustratoren werd gemaakt: Piet Wijn en Jean Dulieu. Hij diende oorspronkelijk als omslag-illustratie voor het stripinformatieblad Striprofiel.

Twaalf jaar na de eerste publicatie kwam scenarist Thom Roep op het idee om de plaat als opening voor het Douwe Dabbert-verhaal *Het bedrog van Balthasar* te gebruiken. De uil in de achtergrond mocht op z'n tak blijven zit ten, maar voor de heks was er op dat moment geen plaats. En dus werd Eucalypta zonder pardon het plaatje uitgebonjourd.

De tekening bevatte echter een klein foutje, dat pas na vijfendertig jaar werd ontdekt, zoals u in de brievenrubriek kunt lezen: de pin in de gesp van Douwe Dabbert wijst de verkeerde kant op, wat aangeeft dat er geen spanning op de riem staat.

Verrast

We vroegen Ina Wijn, weduwe van de onlangs overleden tekenaar, of zij hiervan wist. Of Piet er misschien ooit over gesproken had. Maar zij toonde zich al even verrast als wij:

"Nou zeg, dat is een goeie! Nee, daar heb ik Piet nooit over gehoord. Er waren natuurlijk wel eens kleine onregelmatigheden; in de kleding kwam soms plotseling een andere kleur voor of de nummering van de tekening liep wel eens dubbel. Maar dat door die riem dan dat broekje af kan zakken, nee dat hebben hij en ook ik ons nooit gerealiseerd."

Ook aan Thom Roep legden we het voor, die als volgt reageerde:

"Ach, het is pas een fout als in één avontuur of op één pagina de pin van de gesp in twee verschillende richtingen wijst. Maar haal een riem van links naar rechts door je broek en de gesp zit inderdaad op z'n kop in vergelijking met een riem die van rechts naar links wordt aangebracht. Als linkshandige draag ik mijn riem ook vaak 'verkeerd om', daar dit makkelijker gespt! Ongetwijfeld heeft iemand Piet ooit gewezen op het feit dat de meesten de riem 'rechtshandig' aanbrengen, want inderdaad zit de riem in latere albums anders. En gelukkig wel consequent door het hele avontuur. Dat de broek dus zou afzakken is niet correct!"

Daarmee houdt Roep wel z'n eigen broek op, maar technisch gesproken klopt er geen hout van! Zelfs al gebruik je een riem 'op z'n kop', dan nog zal de pin in de gesp altijd van het riemeinde (het flapje) af wijzen. En in de bewuste tekening wijst de pin juist naar dat riemeinde toe.

Het oudere werk

Bekijken we Wijns oudere werk, dan zien we in het Holle Pinkel-verhaal *De wenslucifer* (Spiegel, 1963) een familie bergdwergen voorbijtrekken waarvan de man een riem draagt. En de pin staat de verkeerde kant op! Kennelijk heeft hij het altijd fout getekend en heeft niemand hem daar ooit op gewezen…

Kijken we dan ook nog even bij zijn Puk en Poppedijn-reeks (Spiegel, 1964), dan duikt de eerste verkeerde gesp al in het allereerste verhaal op (*Het tovertafeltje*, aflevering acht). Dwergen, rovers, tovenaars en ambachtslieden, eigenlijk zouden ze hier allemaal met hun broek op hun hielen moeten staan, maar tja, dan is het sprookjesachtige er meteen wel af.

Tot in detail

Er is ook één uitzondering: de reus Brullebak in het verhaal *De woudkoning*. Bij hem is alles opeens goed getekend. Maar die reus heeft natuurlijk wel een hele enorme broek op te houden. Misschien dat het komt omdat Wijn de riem hier tot in detail heeft getekend, met gaatjes en al, waardoor hij zich onbewust realiseerde hoe een riem werkt en het automatisch goed op papier zette.

Voor de rest lijkt hij er zelden een punt van te maken welke kant zo'n pin op moet staan. Hij tekende situaties, sfeer en romantiek; geen techniek.

Overzien we de boeken van Douwe Dabbert, dan blijkt dat deze z'n riem op de omslagillustratie voortdurend fout draagt, tot het moment dat Wijn zich de werking opeens bewust wordt en de gesppinnen voortaan allemaal goed zet.

Maar komt Thom Roep dan in 1989 op het idee om een oude tekening uit 1976 te gaan gebruiken, dan ontstaat er een strippagina waarop de gesp tweemaal voorkomt. Eenmaal oud en fout en eenmaal nieuw en correct. Precies waar Roep in zijn reactie in het begin van dit artikel bang voor was...

Uitvindingen

Piet Wijn was dus kennelijk niet zo 'van de techniek'. Dit in tegenstelling tot Jean Dulieu, die er een sport van maakte om de vele nutteloze uitvindingen van professor Punt feilloos te laten werken. Wie alle draadjes en kabeltjes langs wieltjes, radertjes en palletjes in de tekeningen van de geleerde bouter volgt, zal hem er zelden op kunnen betrappen dat iets de verkeerde kant op draait! Zo ook met z'n getekende broekriemen, waarvan de meeste zich natuurlijk om de buik van Paulus bevinden. Riemen die bovendien bijzonder sterk moeten zijn, omdat Oehoeboeroe en Salomo het ding stelselmatig gebruiken om er de boskabouter mee door de lucht te vervoeren!

Geen pin d'r in!

Nemen we de gesp van Paulus' riem nu eens onder de loep, dan zien we dat Dulieu voor een simpele oplossing koos: in alle gespen ontbreekt de pin! Dat zien we niet alleen in de latere verhalen in de Rode Reeks, maar eigenlijk al vanaf het eerste werk uit 1946. Het is ook heel goed zichtbaar op de tekening van onze kerstkaart!

Feitelijk gezien had de boskabouter dus nog veel meer moeite om zijn broek op te houden dan vriend Dabbert. Toch is het beide kabouters èn hun scheppers tientallen jaren uitstekend gelukt!

Paulus probeert de reisring

DOOR JEAN DULIEU

„Vooruit dan maar," fluisterde Paulus, „ik ga die reisring proberen!" Het boskaboutertje zag een beetje wit om zijn neusje en hij had bibberknietjes. Heel voorzichtig schoof hij de ring aan zijn vinger, terwijl hij mompelde: „Ik zou zo graag eens een vreemde kabouter opzoe — hoe — hela — hoooooo!" Boems! Pats! Kletterde — kletterde klats! Rinkeldekink kink! Vóór Paulus begreep wat er eigenlijk met hem gebeurde, was hij met een geweldige vaart tegen een vreemde kabouter aangevlogen en die vreemde kabouter viel voorover in een teil met vaatwerk! Het maakte allemaal een reusachtig kabaal en toen de borden en kopjes waren uitgerinkeld, hoorde Paulus de vreemde kabouter proesten in het zeepsop. Paulus krabbelde haastig overeind, de vreemde kabouter ook en toen stonden ze elkaar een poos met grote ogen aan te staren. Doch daar barstte opeens de vreemde kabouter los in een stroom van verwijten. „Ik ben geen kegelspel! Ik zou juist mijn vaat gaan wassen, dat doe ik eens in 't jaar en nu heb jij..." „Neem me niet kwalijk," fluisterde Paulus, „het komt allemaal door deze reisring. Ik moet er nog aan wennen en ik weet ook nog niet zo goed hoe hij werkt en toen wilde ik een vreemde kabouter opzoeken en... u bent wel

een héél vreemde kabouter, want wie wast er nu eens in 't jaar zijn bordjes af?" „Dat gaat je niets aan!" riep de vreemde kabouter boos, terwijl hij onder luid gerinkel rondstapte in zijn teil met scherven. „Ik was wanneer ik wil, of liever: wanneer ik niet wil, want ik wil het niet, ik heb een hekel aan wassen en eens in 't jaar is meer dan genoeg en jij bent één van die eigenwijze kabouters, die tovermiddeltjes gebruiken zonder aan de gevolgen te denken!" Paulus beet op zijn baardje van verlegenheid. Hij had wel in de grond willen wegkruipen, zó schaamde hij zich. „Laat mij die reisring van jou eens zien!" bromde de boze kabouter. „Ja," zei Paulus kleintjes. Hij trok de reisring van zijn vinger en — ffffffffff — plof! Daar lag Paulus op zijn neus, midden in het grote bos! Zo eindigde de eerste reis met de reisring.